

**СТУДЕНТТЕРДІ ЖОҒАРЫ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ
ОҚУ ОРНЫНАН КЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІ
АККРЕДИТТЕУ ПРОЦЕСІНЕ ТАРТУ БОЙЫНША
ҰСЫНЫМДАР**

**Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және
Аккредиттеудің Еуразиялық Орталығы**

**Студенттерді жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім
беруді аккредиттеу процесіне тарту бойынша
ҰСЫНЫМДАР**

Алматы, 2023 ж.

УДК 37.0
ББК 74.00
Р84

«Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және Аккредиттеудің Еуразиялық Орталығы» Коммерциялық емес мекемесімен ӘЗІРЛЕНГЕН

«Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және Аккредиттеудің Еуразиялық Орталығы» КЕМ Сарапшылар кеңесінің «22.05.2023 ж.» № 1 бұйрығымен бекітілген.

Мазмұны

КІРІСПЕ	4
1. ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ АНЫҚТАУЛАР	4
2. АККРЕДИТТЕУ ҮДЕРІСІ	6
2.1 Аккредиттеу кезеңдеріне қысқаша шолу	6
2.2 Медициналық білім беру ұйымын өзін-өзі бағалау	6
2.3 Тәуелсіз студенттік талдау	7
2.4 Медициналық білім беру ұйымына сыртқы сарапшылық комиссияның сапары	10
2.5 Сыртқы сарапшылық комиссия есебін даярлау және шолу	11
2.6 Сыртқы сараптама комиссиясының есебін дайындау және шолу	11
2.7 Аккредиттеу Кеңесінің шешім қабылдауы	11
2.8 Аккредиттеуден кейінгі бақылау	
3. АККРЕДИТТЕУ ҮДЕРІСІНЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ ҚАТЫСУЫ	11
3.1 Аккредиттеу үдерісі туралы студенттерді хабардар ету	11
3.2 Өзін-өзі бағалау бойынша комиссияға студенттерді тарту (институционалдық немесе мамандандырылған)	12
3.3 Басқа медициналық білім беру ұйымдарының студенттерімен байланысты ұйымдастыру	12
3.4 Сыртқы сарапшылық комиссияның сапарына студенттердің қатысуы	12
3.5 Шағымдар және наразылық	13
4. АККРЕДИТТЕУ ҮДЕРІСІНЕ СТУДЕНТТЕРДІ ТАРТУ ҮШІН БАСҚА ДА МҮМКІНДІКТЕР	13
4.1 Студенттер – Сарапшылық кеңесінің мүшелері	13
4.2 Студенттер – Аккредиттеу кеңесінің мүшелері	14
4.3 Аккредиттеу стандарттарына студенттердің кері байланысы	14
Қосымша 1	21
Қосымша 2	22
Қосымша 3	26
Библиография	27

КІРІСПЕ

Білім беру ұйымын аккредиттеу – бұл аккредиттеудің берілген стандарттарына (тәртібіне) білім беру қызметінің сәйкестігіне, олардың сапасы туралы және оларды жоғарылатудың тиімді механизмдерінің бар болуы туралы объективті ақпарат беру мақсатымен аккредиттеу органымен мойындалу рәсімі болып табылады. Білім беру ұйымын аккредиттеу білім беруді сапамен қамтамасыз ету құралдары болып табылады (Қазақстан Республикасының 27.07.2007 ж. «Білім туралы» Заңы, № 319-III, 03.01.2023 ж. өзгерістер мен қосымшалармен).

ЕСА сайтында "студенттер" бөлімі құрылды, онда аккредиттеу процесі туралы ақпарат берілген <http://www.eqa.org/studenty/studentam-ob-akkreditatsii> және студенттердің аккредиттеуге қатысуы <http://www.eqa.org/studenty/uchastie-studentov-v-akkreditatsii>

Аккредиттеудің негізгі мақсаттары жұртшылыққа аккредиттелген жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының (бұдан әрі – білім беру ұйымы/ҚБ) және білім беру бағдарламаларының қабылданған ұлттық сапа бағдарламаларына сәйкес келетініне және экономиканың, өнеркәсіптің, бизнестің және денсаулық сақтаудың барлық салалары үшін мамандар даярлау сапасын одан әрі жақсартуды ынталандыратынына кепілдік береді. Білім беру сапасын қамтамасыз етудің халықаралық тәжірибесімен Үйлестірілген аккредиттеу моделі білім алушыларды білім беру қызметтерінің тиісті сапасына кепілдікпен қамтамасыз етеді.

Аккредиттеуді институционалдық және мамандандырылған (бағдарламалық) аккредиттеуді өткізу үшін олармен өңделген стандарттардың (тәртіптердің) негізінде аккредиттеу органы (агенттік, орталық) жүзеге асырады.

Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің Еуразиялық орталығы (ары қарай - АЕО) жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша (үздіксіз кәсіптік даму) білім беруді аккредиттеу саласындағы үкіметтік емес коммерциялық емес мекеме болып табылады, сондай-ақ медициналық, фармацевтикалық және мейірбикелік білім берудің барлық деңгейлерін аккредиттеуге маманданған.

АЕО Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің (ҚР БҒМ) танылған аккредиттеу органдарының 1-тізіліміне енгізілген.

АЕО 2032 жылғы 31 қазанға дейін Дүниежүзілік медициналық білім беру Федерациясының мойындауына ие, бұл Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасының АҚШ-тағы медициналық білім беру мекемелері түлектерінің 2024 жылдан бастап клиникалық мамандықтар бойынша жоғары оқу орнынан кейінгі даярлық бағдарламаларына түсуі үшін шетелдік медициналық мектептердің түлектері жөніндегі комиссияның (ECFMG) талабын орындауға мүмкіндік береді.

АЕО ТМД елдеріндегі денсаулық сақтаудағы білім беруді аккредиттеу саласындағы алғашқы мамандандырылған аккредиттеу органы болып табылады, дүниежүзілік медициналық білім беру Федерациясының (ДМБФ) серіктесі АҚШ-тың медициналық білім беруді халықаралық зерттеу қорының (FAIMER) Dora (Directory of organizations that Recognize/Accredit Medical Schools) медициналық мектептерін аккредиттейтін ұйымдардың директориясына енгізілген базалық медициналық білім беру аккредиттеу органдарын тану бағдарламасы бойынша, сондай-ақ АҚШ-тың жоғары білім беруді аккредиттеу жөніндегі кеңесінің халықаралық сапа тобының халықаралық дирекциясына (Council For Higher Education Accreditation International Quality Group (Chea/CIQG) international Directory) енгізілген.

2019 жылы АЕО Сыртқы бағалаудан өтіп, халықаралық мойындауға ие болды және Азия-Тынық мұхиты сапа тізіліміне (APQR) енгізілді, бұл осы аймақтағы жоғары кәсіптік білім беру мен ғылыми зерттеулерді үйлестіру мен интернационалдандыруға ықпал етеді, сондай-ақ жоғары кәсіптік білім беру сапасын қамтамасыз ету жөніндегі Азия-Тынық мұхиты желісі (APQN) өкілдерінің қатысуымен халықаралық аккредиттеу жүргізу құқығын береді.

АЕО ЭЫДҰ-ға мүше мемлекеттердің аккредиттеу органдары қауымдастықтарының – Еуропалық жоғары білім сапасын қамтамасыз ету қауымдастығының (ENQA), Жоғары білім берудегі сапаны қамтамасыз ету агенттіктерінің халықаралық желісінің (INQAAHE), Азия-Тынық мұхиты сапа желісінің (APQN), Жоғары білім берудегі сапаны қамтамасыз ету агенттіктерінің Орталық және Шығыс Еуропалық желісінің (CEENQA) толық құқылы мүшесі болып табылады және АҚШ-тың жоғары білім беруді аккредиттеу жөніндегі кеңесінің (Chea CIQG) халықаралық сапа тобының мүшесі. Қазіргі уақытта АЕО Еуропалық сапаны қамтамасыз ету тізіліміне – EQAR тіркеуден өтуде.

Институционалдық және мамандандырылған (бакалавриат, магистратура, PhD докторантура, резидентура бағдарламалары, бірлескен білім беру бағдарламалары, қосымша білім беру, техникалық және кәсіптік және орта білімнен кейінгі білім беру) аккредиттеу және өзін-өзі бағалау мен сыртқы бағалауды жүргізуге арналған басшылық стандарттары Еуропалық жоғары білім беру кеңістігінде сапаны қамтамасыз ету жөніндегі стандарттар мен нұсқаулықтар (ESG, 2015 ж.), Дүниежүзілік медициналық білім беру Федерациясының (WFME) базалық сапаны жақсарту жөніндегі халықаралық стандарттары, жоғары оқу орнынан кейінгі және үздіксіз медициналық білім беру (2015, 2022 ж.), еуропалық жүйедегі биомедицина және клиникалық медицинадағы PhD бағдарламалары ұйымының стандарттары (ORPHEUS) және Еуропалық медициналық мектептер қауымдастығы (AMSE) (2015), Еуропалық жоғары білім беру кеңістігіндегі бірлескен Бағдарламалардың сапасын қамтамасыз ету стандарттары негізінде әзірленді.

Аккредиттеу процесінің шарты БҰ-ның (білім беру ұйымдарының) өзінің әлсіз және күшті жақтарын сыни бағалауы болып табылады, содан

кейін оларды аккредиттеу жөніндегі сыртқы сараптама комиссиясының (бұдан әрі-ССК) сарапшылар тобы және БҰ-ға барған кезде талдайды.

Егер БҰ немесе білім беру бағдарламасы аккредиттеуден сәтті өткен болса, онда олар мүдделі тараптардың кең ауқымына (студенттер, оқытушылар, қызметкерлер, білім алушылардың ата-аналары, әріптестері, мамандары, пациенттері) осы БҰ-да білім беру қызметтерінің жоғары сапасы қамтамасыз етілетініне кепілдік беретін 3 немесе 5 жылға сертификат алады.

Бұл нұсқаулықта аккредиттеу процесіне барлық санаттағы білім алушылардың (студенттер, магистранттар, докторанттар, интерндер, резиденттер, үздіксіз кәсіби даму бағдарламаларының тыңдаушылары) қатысуы сипатталған.

1. ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ АНЫҚТАУЛАР

Нұсқаулықта Қазақстан Республикасының 27.07.2007 ж. «Білім туралы» Заңына № 319-ІІІ (03.01.2023 ж. өзгерістер мен қосымшалармен) сәйкес терминдер мен анықтамалар қолданылады:

Білім беру ұйымдарын аккредиттеу - аккредиттеудің берілген стандарттарына (тәртібіне) білім беру қызметінің сәйкестігіне, олардың сапасы туралы және оларды жоғарылатудың тиімді механизмдерінің бар болуы туралы объективті ақпарат беру мақсатымен аккредиттеу органымен мойындалу рәсімі;

Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу – аккредиттеудің берілген стандарттарына (тәртібіне) білім беру бағдарламаларының сәйкестігіне, олардың сапасы туралы және оларды жоғарылатудың тиімді механизмдерінің бар болуы туралы объективті ақпарат беру мақсатымен аккредиттеу органымен мойындалу рәсімі;

Институционалдық аккредиттеу – мәлімделген мәртебеге және аккредиттеуші органның берілген стандарттарына сәйкестігіне білім беру ұйымының сапасын аккредиттеуші органмен бағалау үдерісі;

Ұлттық аккредиттеу – ҚР БЖҒМ 1 Тізіліміне кірген ұлттық аккредиттеуші органмен өтетін білім беруді сапамен қамтамасыз ету бойынша стандарттарына білім беру ұйымдарының қызметтері (институционалдық аккредиттеу) мен бөлек білім беру бағдарламаларының (мамандандырылған аккредиттеу) сапалық сәйкестігіне бағалау үдерісі;

Мамандандырылған аккредиттеу – білім беру ұйымымен жүзеге асатын бөлек білім беру бағдарламаларының сапасын бағалау;

Аккредиттеу Стандарттары (тәртіптері) – аккредиттеу рәсіміне талаптарды қоятын аккредиттеуші органның құжаттары.

2. АККРЕДИТТЕУ ҮДЕРІСІ

2.1 Аккредиттеу кезеңдеріне қысқаша шолу

Аккредиттеу үдерісі келесі кезеңдерді қамтиды:

- Өзін-өзі бағалау бойынша есебін даярлаумен аяқталатын аккредиттеу стандарттарының өлшемдеріне сәйкес БҰ өзін-өзі бағалауы (институционалдық немесе бағдарламалық);
- Аккредиттеу органымен (ары қарай - АЕО) өзін-өзі бағалау бойынша есебін сараптау;
- Сыртқы бағалау рәсімі – БҰ (институционалдық) немесе білім беру бағдарламаларына (мамандандырылған) бағалауды жүргізетін АЕО сыртқы сарапшылық комиссия (ССК) мүшелерімен медициналық білім беру ұйымдарына (ары қарай - БҰ) бару;
- АЕО Аккредиттеу кеңесіне ССК мүшелерінің ұсынымдар мен есептерді жасауы;
- АЕО-мен алынған нәтижелерге шолу;
- Аккредиттеу туралы сұрақты қарастыру және Аккредиттеу кеңесімен соңғы шешімді қабылдауы;
- БҰ аккредиттеу мәртебесін және/немесе білім беру бағдарламасын анықтау (5 жыл мерзімге аккредиттеу; 3 жылға аккредиттеу (жаңа білім беру ұйымдары, білім беру бағдарламаларын бастапқы аккредиттеу үшін қолданылады); БҰ-ға қайта бару арқылы 1 жылға аккредиттеу; аккредиттеуден бас тарту; аккредиттеу туралы куәлікті кері қайтарып алу).

2.2 Медициналық білім беру ұйымын өзін-өзі бағалау

Институционалдық немесе мамандандырылған аккредиттеуді өткізу барысында есепті жасаумен аяқталатын аккредиттеу стандарттары бойынша БҰ немесе білім беру бағдарламаларының өзін-өзі бағалау рәсімдеріне көп көңіл бөлінеді.

Өзін-өзі бағалау мақсаттары: БҰ әлеуметтік жауапкершілігін және өзіндік сана-сезімін жоғарылату; БҰ қызметінің немесе білім беру бағдарламаларының бөлек бағыттарына қатысты шешімді талап ететін бар мәселелерді анықтау және жақсарту бойынша шараларды анықтау; академиялық стандарттарды дамыту және жақсарту, БҰ-да білім беру сапасын немесе нақты білім беру бағдарламасының сапасын жақсарту үшін кері байланыс.

Өзін-өзі бағалау келесі элементтерді қамтиды: өзін-өзі бағалауды жүргізу мақсаттарын және соңғы нәтижелерін, бағалау әрлендірмесін анықтау, сәйкесінше ақпараттар мен мәліметтерді жинақтау, ақпараттар мен мәліметтерді меңгеру және талдау, анықталған мәселелерді шешу үшін және ары қарай жақсарту үшін алдын ала қам жасау шаралары мен біршама қимылдар жасауға шешім қабылдау.

БҰ-ны сыртқы бағалауға даярлық ССК сапарына дейін шамамен 1 жыл (12 ай) ішінде басталады. Ол үшін АЕО БҰ-мен бірге өз ұйымына ССК мүшелерінің сапарына нақты күнді анықтайды. АЕО аккредиттеуші орган ретінде өзін-өзі бағалауды жүргізу үшін БҰ-ны қажетті материалдармен (институционалдық немесе мамандандырылған аккредиттеу бойынша

стандарттар және өзін-өзі бағалауды өткізу бойынша нұсқаулықтар) қамтамасыз етеді.

ССК мүшелерінің БҰ-ға сапарының күні белгіленгеннен кейін БҰ ректорымен бекітілген аккредиттеуді өтуге жауапты өкіл (ары қарай – «Өкіл») қызметкерлер мен студенттерді ССК мүшелерінің сапары туралы хабардар етеді. «Өкіл» өзін-өзі бағалауды өткізу жоспарын (кестесі) жасайды (қосымша 1) және БҰ (білім беру бағдарламасы) өзін-өзі бағалауды өткізумен айналысады және өңделген жоспарға сәйкес өзін-өзі бағалауды өткізуді бақылайды.

Өзін-өзі бағалауды өткізу АЕО-мен жасалған негізгі аккредиттеу Стандарттарының нұсқаулықтары мен талаптарына сәйкес өткізіледі.

Мысалы, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын институционалдық аккредиттеу мынадай 10 стандартты қамтиды:

Стандарт 1 «Білім беру ұйымының сапасын қамтамасыз ету миссиясы мен саясаты»

Стандарт 2 «Білім беру бағдарламалары»

Стандарт 3 «Студенттерді орталықтандырылған оқыту және бағалау»

Стандарт 4 «Студенттер, қабылдау, іріктеу және біліктілік саясаты»

Стандарт 5 «Академиялық штат/Оқытушылар»

Стандарт 6 «Білім беру ресурстары және студенттерді қолдау»

Стандарт 7 «Ақпарат пен қызметті басқару»

Стандарт 8 «Жұртшылықты ақпараттандыру»

Стандарт 9 «Білім беру бағдарламаларын мониторингілеу және бағалау»

Стандарт 10 «Сыртқы сапаны қамтамасыз ету және үздіксіз жақсарту процедуралары»

Мысалы, медициналық білім беру ұйымдарын институционалдық аккредиттеу мынадай 9 стандартты қамтиды:

Стандарт 1 «Миссиясы және соңғы нәтижелері»

Стандарт 2 «Білім беру бағдарламалары»

Стандарт 3 «Студенттерді бағалау»

Стандарт 4 «Студенттер»

Стандарт 5 «Академиялық штат/оқытушылар»

Стандарт 6 «Білім беру ресурстары»

Стандарт 7 «Білім беру бағдарламаларын бағалау»

Стандарт 8 «Басқару және әкімшілік»

Стандарт 9 «Үздіксіз жақсарту»

БҰ/білім беру бағдарламасының өзін – өзі бағалауын институционалдық өзін-өзі бағалауды жүргізу жөніндегі ішкі комиссия (бұдан әрі мәтін бойынша-Комиссия) жүргізеді, оның құрамында кіші комиссиялар құрылуы мүмкін. Аталған кіші комиссиялардың функциялары аккредиттеудің әрбір стандарты бойынша деректерді қарау және талдау, сандық және кестелік

деректерді дайындау, есепке қосымшаларды жинау және ресімдеу, ССК сапары бағдарламасының іс-шаралары бойынша ұйымдастыру мәселелерін шешу болып табылады.

БҰ бірінші басшысы (немесе ол уәкілеттік берген тұлға) және «Өкіл» студенттік өзін-өзі басқарумен ынтымақтастықта білім алушылардың өкілдерін (1-3) өзін-өзі бағалау жөніндегі ішкі комиссияға (жұмыс тобына) қосады. Өзін-өзі бағалау жөніндегі комиссиялар өз талдауларын аяқтап, ССК-нің БҰ-ға сапарынан шамамен 3 ай бұрын өзін-өзі бағалау нәтижелері бойынша есеп дайындауы тиіс.

БҰ немесе білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалау есебінде ең жақсы тәжірибе, артықшылықтар, жетістіктер туралы ақпарат бар, әр аккредиттеу стандарты бойынша қорытынды жасалады және жақсарту бағыттары анықталады.

Студенттер білім беру ұйымының сапасын ішкі қамтамасыз етудегі өз рөлін түсінуі керек. Студенттерді сапаны қамтамасыз ету жүйесі және осы процестегі студенттердің рөлі туралы хабардар ету үшін АЕО өз сайтында «Студенттер және білім сапасын қамтамасыз ету саясаты» бөлімін орналастырды. <http://www.ecaqa.org/studenty/studenty-i-politika-obespecheniya-kachestva-obrazovaniya>

БҰ өзін-өзі бағалау туралы есеп жалпы қорытындымен аяқталады, онда қарастыруды қажет ететін мәселелер және анықталған мәселелерді шешуге арналған ұсыныстар бар. Өзін-өзі бағалау процедурасы аяқталғаннан кейін, БҰ болжамды сапарға дейін 2 айдан кешіктірмей өзін-өзі бағалау туралы есеп жібереді. Есептердің барлық даналарына (мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерінде) БҰ бірінші басшысы қол қояды.

Білім алушылар БҰ бойынша өзін - өзі бағалау жөніндегі ішкі комиссиясы жүзеге асыратын білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалауымен қатар аккредиттеу стандарттарына сәйкестігіне өз талдауын (бұдан әрі-тәуелсіз студенттік талдау) жүргізеді.

Білім алушылармен жұмыс жасай отырып, өзін-өзі бағалау жөніндегі ішкі комиссия (бұдан әрі мәтін бойынша – студенттер), кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жүргізу тәсілдеріне, БҰ қабылдау ережелері мен шарттарына, түсу емтихандарының нысандарына, білім беру ресурстарына (кітапхана, компьютерлер, IT-жүйелер, кураторлар, консультанттар), сервис қызметтеріне (жатақханалар, асханалар, медициналық орталықтар, спорт залдары), студенттердің аудиториядан тыс уақытта бос уақытына, қаржылық студенттерді қамтамасыз ету (Стипендиялар, білім беру қызметтері үшін ақы төлеу, жетім студенттерге жәрдемақы), түлектерді жұмысқа орналастыру, жұмыс берушілермен кері байланыс (өндіріс, бизнес, практикалық денсаулық сақтау өкілдері).

БҰ өзін-өзі бағалау процесіне студенттердің егжей-тегжейлі қатысуы 2-қосымшада сипатталған.

2.3 Тәуелсіз студенттік талдау

Тәуелсіз студенттік талдау аккредиттелетін білім беру бағдарламасына қатысты жүргізіледі және мамандандырылған аккредиттеу процесінің маңызды элементі болып табылады. Студенттік талдау БҰ білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалаудың толық процесін бастаған кезде басталады және өзін-өзі бағалау жөніндегі комиссия жұмысын аяқтаған кезде аяқталады.

Тәуелсіз студенттік талдау жүргізу тәсілдері, әдістері мен мерзімдері БҰ «өкілімен» келісіледі.

Студенттік өзін – өзі басқару үлгеруші және белсенді білім алушылар қатарынан топты (бұдан әрі мәтін бойынша- «топ») қалыптастырады және білім беру бағдарламасына (- бағдарламаларына), талапкерлерді қабылдау және студенттерді (магистранттарды, докторанттарды және т. б.) оқыту шарттарына, оқыту ресурстарына, сервис қызметтеріне, оның ішінде тұру шарттарына, студенттерді қаржылық қамтамасыз етуге, оқыту ортасы, білім беру ресурстарының сәйкестігіне тәуелсіз шолу жүргізеді. Студенттік талдау жүргізетін білім алушылар тобы студенттердің өз БҰ қабылдауының жан-жақты бейнесін және білім беру бағдарламасының күтілетін сапасын жасау үшін білім алушылардың көпшілігінің пікірін зерделеуі тиіс. БҰ әкімшілігі студенттерге тәуелсіз талдау жүргізу үшін жағдай жасауы керек.

Студенттік талдау нәтижелерін студенттердің білім беру бағдарламасын жақсарту үшін жетістіктер мен бағыттар туралы түсініктерін толық көрсету үшін студенттердің сауалнамасының нәтижелерімен біріктіруге болады. Студенттік пікірді білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалау туралы соңғы есебіне енгізу ұсынылады.

Әкімшілік - «топты» тиісті материалдық-техникалық сүйемелдеуді қамтамасыз етеді. Студенттерге мыналар берілуі керек: студенттердің сауалнамасы нәтижелерінің көшірмесі, өзін-өзі бағалау есебінің көшірмесі (немесе, ең болмағанда, маңызды бөлімдер) және БҰ мен студенттер студенттік талдау жүргізуде қажет деп анықтаған басқа ақпарат.

Талдаудың бастапқы кезеңінде студенттер аккредиттелген басқа БҰ студенттерімен немесе аккредиттеу үдерісіне даярлық процесіндегі студенттермен байланыс жүргізе алады.

Тәуелсіз студенттік талдау білім беру бағдарламасын сырттай бағалау кезінде ССК болуы тиіс студенттік пікірді зерделеу негізінде алынған ақпараттың негізгі үш көзінің бірі болып табылады. Осыған байланысты талдау бүкіл студенттен алынған ауқымды деректерді жан-жақты зерттеуге негізделуі керек. Ақпараттың басқа екі көзі -студенттердің сауалнамалық деректері және БҰ-ға барған кезде ССК мүшелері сұхбаттасқан студенттерден алынған ақпарат.

Студенттердің өзін-өзі бағалауға қатысу дәрежесі алынған ақпараттың дұрыстығын анықтайды. Талдау басталғанға дейін «топ» БҰ құрылымымен, оның функцияларымен танысады.

«Топ» өзін-өзі бағалаумен қамтылатын аймақтарды анықтайды. Студенттердің тәуелсіз талдауына келесі іс шаралар мен бағыттарды қосу ұсынылады:

- БҰ бірінші басшысымен, профессорлық-оқытушылық құраммен, деканмен және факультет қызметкерлерімен кездесу мүмкіндігі;
- құрылымдық бөлімшелердің жұмысына студенттерді тарту;
- жұмыс жүктемесін, беретін пәнін, тәжірибесін қамтитын оқу жоспары, оқу жоспарын орындау бойынша есебі, жоспарланған және орындалған жүктеменің сәйкестігі;
- кері байланыстың тиімділігі мен өз мерзімділігін студенттермен бағалау;
- оқытудағы мәселелер мен оқыту әдістерін бағалау;
- студенттерді қолдау (оқытушылар, кураторлар, қаржылық қамтамасыз ету, оқыту ресурстары-кітапхана, компьютерлер) бойынша кеңестер және қызметтер, қол жетімділігі мен сәйкестігін қоса алғанда;
- сәйкестік пен құпиялылықты қамтитын студенттердің денсаулығын қорғау;
- білім алу ортасы;
- БҰ-да, клиникалық базаларда және тәжірибелік базаларда студенттердің қауіпсіздігі, демалысы, білім алуы үшін жағдайлардың қол жетімділігі мен оқу үдерісінің сапасын қамтитын қызмет көрсету құралдары.

Талдау жоғарыда аталған тізімде жоқ, бірақ білім беру бағдарламасын немесе студенттерді бағалау үшін маңызды басқа мәселелерді қамтуы мүмкін.

Бағалаудың әр саласы бойынша сандық деректерді жинау үшін әртүрлі әдістер мен тәсілдер қолданылады. Студенттік талдау жетекшілері:

- 1) студенттік мәселелерді талқылау үшін студенттермен кездесуді өткізу;
- 2) назарды талап ететін салалар мен мәселелерді көрсететін есепті әрбір студенттік топтан сұрату;
- 3) студенттерге сауалнама жүргізу.

Топтардың старосталары студенттік өзіндік басқарумен бірге білім беру бағдарламаларын, студенттерге көрсетілетін қызметтің бар болуы (кітапхана, компьютерлер, спорт залдары, асхана, жатақхана, медициналық қызметтер) мен сапасын, клиникалық базалардағы немесе тәжірибелік базалардағы оқытудың сапасын және қол жетімділігін талқылайды. Әрбір топ студенттік өзіндік басқаруға талқылаудың нәтижелері бойынша қорытындыны береді.

Анкеталық сауалнама жүргізу үшін старосталар өз курстастарына қатысудың маңыздылығы туралы хабарлауы керек, онымен аккредиттеу органы ретінде АЕО аккредиттелетін білім беру бағдарламасының әр курсынан студенттердің кем дегенде 30% олардың сауалнамасының нәтижелерін бағалайды. Сауалнама білім беру бағдарламасының нақты сипаттамаларын, кітапхананы, электронды зерттеу ресурстарын және т.б. көрсетуі керек. Топ старосталары алынған мәліметтерді жинайды, талдайды

және оларды тәуелсіз студенттік талдау тобының жетекшісіне (немесе студенттік өзін-өзі басқару төрағасына) береді. Топ жетекшісі алынған мәліметтерді жинақтайды және студенттердің сауалнамасының нәтижелері бойынша қорытынды жасайды, содан кейін ол тәуелсіз студенттік талдау есебіне енгізіледі.

БҰ басшылығы тәуелсіз студенттік талдауға әсер етпеуі керек.

Тәуелсіз студенттік талдау бойынша есебінде әрбір алынған тақырыпқа қысқаша түйіндеме мазмұндалуы керек. Мысалы: қабылдау талаптары мен ережелері, қабылдау экзамендерінің түрлері, оқу ресурстары (кітапхана, компьютерлер, тәлімгерлер, кеңесшілер), сервис қызметі (жатақхана, асхана, медициналық орталықтар, спорт залдары), оқудан тыс уақытта студенттердің бос уақыты, түлектерді жұмысқа орналастыру, жұмыс берушілермен кері байланыс, студенттерді қаржылай қамтамасыз ету (шәкіртақы, білім қызметтерінің ақысы, жетім студенттерге жәрдемақы), күшті және әлсіз жақтарын жазу және БҰ секілді және нақты білім беру бағдарламаларын жақсарту бойынша салалар мен БҰ потенциалын, қорын көрсетумен қорытындылап жазу керек.

Тәуелсіз студенттік талдау есебінің қорытынды нұсқасы БҰ-ға барған кезде ССК мүшелеріне жіберіледі **(3-қосымшаны қараңыз)**.

2.4 Сыртқы сараптама комиссиясының құрамындағы білім алушылар

АЕО БҰ-ға бару және өзін-өзі бағалау жөніндегі есептің деректерін валидациялау мақсатында ССК құрамын қалыптастырады. ССК кемінде 5-6 сарапшыдан тұрады және АЕО сыртқы сараптама комиссиясы туралы Ережеге сәйкес қалыптастырылады (2023 ж. жаңартылған).

ССК құрамына жоғары оқу орындары, ғылыми орталықтар мен институттар, кәсіптік қауымдастықтар, қоғамдық бірлестіктер ұсынған аккредиттеу жөніндегі сарапшылар кіреді, сондай-ақ білім алушылар қатарынан сарапшы (студент, интерн, резидент, магистрант немесе докторант, үздіксіз кәсіптік даму бағдарламаларының тыңдаушысы) кіреді.

ССК-ті сыртқы сараптау комиссиясының құрамын талқылау нәтижелері және сарапшыларды ұсыну нәтижелері бойынша АЕО сарапшылық кеңесі айқындайтын төраға басқарады. ССК-ке бақылаушы – АЕО өкілі

Білім алушылардың өкілін қоса алғанда, СЭК-тің әрбір мүшесімен Орындаушының (сарапшының) міндеттерін және ЕО-ға және аккредиттелетін білім беру ұйымына қатысты құпиялылықты сақтау талабын қамтитын өтеулі қызметтер көрсету шартына қол қойылады. ЕЭК студент-мүшесі ҚБ-ға келгенге дейін ЕО сарапшысының әдеп кодексіне және сыртқы сараптамалық бағалау барысында алынған ақпаратқа қатысты мүдделер қақтығысының болмауы және құпиялылықты сақтау туралы міндеттеме-өтінішке қол қояды.

Білім алушылардың өкілін қоса алғанда, ССК-нің әрбір мүшесімен Орындаушының (сарапшының) міндеттерін және АЕО-ға және

аккредиттелетін білім беру ұйымына қатысты құпиялылықты сақтау талабын қамтитын өтеулі қызметтер көрсету шартына қол қойылады. ССК студент-мүшесі БҰ-ға келгенге дейін АЕО сарапшысының әдеп кодексіне және сыртқы сараптамалық бағалау барысында алынған ақпаратқа қатысты мүдделер қақтығысының болмауы және құпиялылықты сақтау туралы міндеттеме-өтінішке қол қояды.

ССК-ң студент-мүшесі тең құқылы мүше болып табылады және БҰ сыртқы бағалау бағдарламасының немесе білім беру бағдарламасының барлық іс-шараларына қатысады.

ССК-ң Студент-мүшесі БҰ немесе білім беру бағдарламасын жақсарту бойынша ұсынымдар жасауға, аккредиттеу кезеңі бойынша ұсынымдарды талқылауға қатысады, аккредиттеу стандарттарына сәйкестік бейіні мен сапа өлшемшарттарын толтырады, ССК қорытынды есебін дайындауға қатысады.

ССК-ң Студент-мүшесі сыртқы бағалау қорытындылары бойынша сауалнамаға қатысады, оны АЕО жүргізеді.

Осылайша, студенттің пікірі сыртқы бағалаудың барлық аспектілерінде және одан кейінгі процедураларда ескеріледі.

АЕО – ға мүше сарапшылар үшін оқыту семинарларын ұйымдастырады және білім алушыларды қоса алғанда, институционалдык/мамандандырылған аккредиттеу рәсімін жүргізуде олардың құзыреттілігін растайтын сыртқы сарапшыларды сертификаттауды қамтамасыз етеді.

2.5 Сыртқы сараптама комиссиясының білім беру ұйымына сапары

БҰ-дағы ССК жұмысының регламенті АЕО сараптамалық кеңесі әзірлеген және бекіткен білім беру ұйымдары мен білім беру бағдарламаларын сыртқы бағалау жөніндегі нұсқаулыққа (2023 ж.) сәйкес жүзеге асырылады.

БҰ-ға барудан кемінде 2 ай бұрын ССК мүшелері БҰ-ның өзін-өзі бағалау және/немесе білім беру бағдарламасы процесінде жиналған барлық ақпаратты, соның ішінде өзін-өзі бағалау туралы есепті, тәуелсіз студенттік талдау туралы есепті (білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалауын жүргізу кезінде), есепке қосымшаны алады. ССК бұл ақпаратты қарастырады және БҰ-ға және/немесе білім беру бағдарламасына аналитикалық қорытынды және аккредиттелетін БҰ-ға барар алдында сұрақтар тізімі түрінде алдын ала баға береді.

ССК сапарының ұзақтығы орта есеппен 2-4 күнді құрайды. ССК мүшелерінің жұмысы сарапшылар кеңесінен басталады, оның барысында пікір алмасу, өзін-өзі бағалау жөніндегі есепті талдау нәтижелері бойынша түсініксіз мәселелер бойынша түсініктемелер алу жүргізіледі, білім алушылардың өкілдерін қоса алғанда, әрбір сарапшының жауапкершілік аймақтары бөлінеді. Егер ССК кіші топтарға бөлінсе, төраға комиссия мүшелерінің арасынан топ көшбасшысын тағайындайды. Содан кейін ССК сапардың мақсаттарын айту, миссия, стратегиялық мақсаттар, даму бағдарламасы және БҰ қызметінің барлық бағыттарын үздіксіз жақсарту

процестерін қаржыландыру мәселелері бойынша сұхбаттасу жүргізу үшін БҰ бірінші басшысымен (немесе ол уәкілеттік берген адаммен) кездеседі.

Сапар барысында ССК әкімшілікпен, профессорлық-оқытушылық құраммен, бөлімше қызметкерлерімен, әртүрлі деңгейдегі студенттермен, жұмыс берушілермен, түлектермен кездеседі.

ССК студенттермен екі ресми кездесуді жоспарлайды-студенттік активпен және әртүрлі оқу курстарының студенттер тобымен (немесе аккредиттелетін білім беру бағдарламасының деңгейі мен мамандығына байланысты магистранттармен, докторанттармен, резиденттермен). ССК мүшелері БҰ – дағы оқу ортасымен танысып, БҰ -ның артықшылықтары мен кемшіліктерін бейресми талқылауды қамтамасыз ету үшін гид-студенттердің сүйемелдеуімен оқытудың және практиканың негізгі базаларына барып, қарап шығулары тиіс. БҰ өкілдерімен кездесулер кезінде ССК мүшелері қосымша ақпарат жинайды, алынған деректерді талдайды және БҰ немесе білім беру бағдарламасының АЕО аккредиттеу стандарттарына сәйкестігі бойынша қорытындылар қалыптастырады. Сапар соңында ССК төрағасы БҰ басшылығына БҰ -ға бару және/немесе білім беру бағдарламасын бағалау (толық аккредиттеу, шартты аккредиттеу, аккредиттеуден бас тарту) қорытындысы бойынша алқалы қорытынды мен ССК ұсынымдарын жария етеді.

Әрі қарайғы рәсім БҰ сыртқы институционалдық бағалауының немесе білім беру бағдарламасын бағалаудың қорытындылары туралы қорытынды есепті дайындауды қамтиды.

2.6 Сыртқы сараптама комиссиясының есебін дайындау

ССК мүшелері есебінің жобасы кез келген нақты қателіктермен танысу және түзету және қандай да бір түсініспеушіліктер бойынша түсініктемелер алу үшін БҰ бірінші басшысына жіберіледі. Ол үшін 7 (жеті) күнтізбелік күн беріледі. Осыдан кейін есеп 7 (жеті) күнтізбелік күн ішінде есептің қорытынды нұсқасын дайындау үшін аккредиттеу органына және ССК мүшелеріне жіберіледі.

АЕО аккредиттеу және мониторинг бөлімінің қызметкері ұсынылған есепті қарайды және оның аяқталу дәрежесін және енгізілген түзетулерді бағалайды.

ССК қорытынды есебі отырысқа екі апта қалғанда аккредиттеу кеңесіне жіберіледі.

ССК-нің қорытынды есебінің растайтын құжаттары бар соңғы нұсқасы, БҰ немесе білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалау есебімен қатар, АЕО Аккредиттеу Кеңесінің ББ (білім беру бағдарламасы) аккредиттеу туралы шешім қабылдауы үшін негіз болады.

ССК-тің қорытынды есебі мен ұсынымдары аккредиттеуден кейінгі мониторинг жүргізу кезеңінде ССК ұсынымдары бойынша түзету іс-шараларының жоспарын әзірлеу үшін де негіз болып табылады.

2.7 Аккредиттеу Кеңесінің шешім қабылдауы

Аккредиттеу Кеңесі - бұл АЕО-ның кеңесші органы, оның міндеті білім беру ұйымдарының білім беру қызметтерінің сапасын бағалау және олардың АЕО институционалдық және мамандандырылған (бағдарламалық) аккредиттеу стандарттарына сәйкестігін талдау болып табылады.

Аккредиттеу Кеңесінің шешім қабылдауы БҰ өзін-өзі бағалау есебі (білім беру бағдарламасы), ССК қорытынды есебі, ССК ұсынымы негізінде жүзеге асырылады.

Аккредиттеу Кеңесі аккредиттеу бойынша мынадай шешімдер қабылдайды:

- 1) толық аккредиттеу-5 жыл кезеңіне аккредиттеу;
- 2) 3 жыл кезеңіне аккредиттеу (жаңа білім беру ұйымдары мен білім беру бағдарламаларына қатысты);
- 3) шартты аккредиттеу - ЖОО-ға қайта бара отырып, шартты түрде 1 жылға аккредиттеу;
- 4) аккредиттеуден бас тарту;
- 5) аккредиттеу туралы куәлікті қайтарып алу.

БҰ-ны 5 жыл кезеңіне институционалдық аккредиттеу туралы шешім аккредиттеудің базалық стандарттарының 100% - ы орындалған кезде қабылданады, ал бағдарламалық аккредиттеу жағдайында базалық стандарттардың кемінде 80% - ы және толық сәйкессіздікті көрсететін стандарттардың 0% - ы орындалуы тиіс.

3 (үш) жыл кезеңіне арналған шешім жаңа білім беру ұйымдары мен білім беру бағдарламаларына қатысты қабылданады. Бұл ретте стандарттарды орындауға қойылатын барлық талаптар алдыңғы жағдайдағыдай.

1 (бір) жыл кезеңіне шартты аккредиттеу туралы шешім, егер аккредиттеудің базалық стандарттарының 21% - дан астамы және жақсарту стандартының 41% - дан астамы ішінара орындалса немесе аккредиттеу стандарттарына сәйкессіздіктер болса, сол аккредиттеу органы қайта сыртқы бағалау жүргізу шартымен қабылданады, ал проблемалардың ауырлығы ССК қорытынды есебінде және шартты аккредиттеу туралы шешімнің негіздемесінде көрсетіледі. Бұл ретте БҰ келесі жыл ішінде ССК ұсынымдары (ескертулері) бойынша түзету іс-шараларын жүргізеді, аккредиттеу туралы жаңа шарт шеңберінде БҰ немесе білім беру бағдарламасы бойынша өзін-өзі бағалау жөніндегі есепті жасайды және шартты аккредиттеу туралы шешім қабылдаған аккредиттеу органына өзін-өзі бағалау жөніндегі есепті береді.

Егер стандарттардың көп бөлігі орындалмаса, аккредиттеуден бас тарту туралы шешім қабылданады, бұл бірнеше жыл қажет болатын кемшіліктер мен мәселелердің ауырлығын білдіреді. БҰ аккредиттеу рәсіміне БҰ (немесе білім беру бағдарламасын) аккредиттеу туралы теріс шешім қабылданғаннан кейін бір жылдан ерте емес кірісуге құқылы.

БҰ (немесе білім беру бағдарламасының) аккредиттеу туралы куәлігін оның қолданылу мерзімі ішінде кері қайтарып алу туралы шешім АЕО аккредиттеу стандарттарының 9.5-тармағында көрсетілген бірқатар жағдайларда қабылданады.

БҰ немесе білім беру бағдарламасын аккредиттеу туралы оң шешім қабылданғаннан кейін АЕО 5 жыл мерзімге аккредиттеу туралы куәлік береді.

БҰ немесе білім беру бағдарламасын аккредиттеу туралы шешім аккредиттелген БҰ және білім беру бағдарламаларының тізіліміне енгізу үшін Қазақстан Республикасының Ғылым және Жоғары білім министрлігіне (ҚР ҒЖЖБМ) және Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Жоғары білімді дамытудың ұлттық орталығына аккредиттелген қоғамдық ұйымдардың және білім беру бағдарламаларының тізіліміне енгізу үшін жіберіледі, сондай-ақ АЕО веб-сайтында орналастырылған.

Шартты аккредиттеу туралы шешім қабылданған жағдайда, БҰ Аккредиттеу Кеңесінің шешіміне АЕО-да белгіленген апелляция рәсіміне (АЕО-ның апелляциясы жөніндегі комиссия туралы Ереже) сәйкес шағымдануға құқылы.

2.8 Аккредиттеуден кейінгі мониторинг

АЕО аккредиттеу туралы куәліктің қолданылу мерзімі ішінде аккредиттеуден кейінгі мониторинг жүргізеді. Аккредиттеуден кейінгі мониторинг ССК ұсынымы негізінде жақсарту жоспарының орындалуы туралы жыл сайынғы есепті ұсыну жолымен жүргізіледі.

БҰ өз қызметі саласындағы кез келген елеулі өзгерістер туралы немесе аккредиттелген білім беру бағдарламасындағы өзгерістер туралы АЕО-ға хабарлауға тиіс.

3. АККРЕДИТТЕУ ҮДЕРІСІНЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ ҚАТЫСУЫ

3.1 Аккредиттеу үдерісі туралы студенттерді хабардар ету

БҰ бірінші жетекшісі ССК сапарының күнін бекіткеннен кейін сыртқы сарапшылардың ұйымға келуі жоспарланғаны туралы студенттерге ескертеді. Өзін-өзі бағалау бойынша студенттердің ректормен (директормен) және «Өкілмен» кездесуінде акпараттарды жинауда, аккредиттеу үдерісіне қатысуы, сонымен қатар өзін-өзі бағалаудағы студенттердің рөлін талқылайды. ССК сапары кезіндегі студенттердің жүріс-тұрысы және рөлі талқыланады.

3.2 Өзін-өзі бағалау бойынша комиссияға студенттерді тарту (институционалдық немесе мамандандырылған)

Студенттер өзін-өзі бағалау жөніндегі комиссияларға (немесе кіші комиссияларға) және олар қажетті жұмысты жүргізе алатын кез келген комиссияларға қосылуы керек. Өзін-өзі бағалау комиссияларында белгілі бір тақырыпты орындау үшін тиісті мүшелер саны болуы керек. Студенттер

аккредиттеу стандарттарының критерийлері мен талаптарына сәйкес өзін-өзі бағалауға қатысуы керек, оқу, тұру, қаржылық қамтамасыз ету және оқу ресурстарына (тәжірибе базалары, кітапхана, компьютерлер, кураторлар және т.б.) талдау жүргізуі керек.

3.3 Басқа медициналық білім беру ұйымдарының студенттерімен байланысты ұйымдастыру

Тәуелсіз студенттік талдау жасардын алдында студенттер басқа БҰ-ның студенттік өзін-өзі бағалауын өткізу тәжірибесімен танысу керек. Басқа БҰ студенттерімен байланысты орнату үшін алдымен олардың қайсысы аккредиттеуден өткенін немесе өтейін деп жатқанын білу керек.

АЕО-ның веб-сайты аккредиттеу рәсімдері бойынша қажетті ақпараттарды қамтиды (<http://ecaqa.org/studenty/studentam-ob-akkreditatsii>). АЕО веб-сайты аккредиттелген білім беру ұйымы туралы ақпараттарды қоса алғанда үнемі жаңаланып отырады.

БҰ өзіне тән білім беру ұйымдарымен тәжірибе алмасуға байланысты орната алады. Байланыстар басқа оқу орындарының студенттік өкілдері немесе жергілікті, қалалық және республикалық студенттік кездесулер арқылы орнатуға болады.

3.4 Сыртқы сарапшылық комиссияның сапарына студенттердің қатысуы

Өзін-өзі бағалау (институционалды немесе мамандандырылған) және студенттердің тәуелсіз талдауы аяқталғаннан кейін, ССК сарапшылары АЕО білім беру ұйымы ұсынған барлық материалдарды қашықтықтан қарастырады. АЕО аккредиттеу және мониторинг бөлімінің қызметкері, АЕО сараптамалық кеңесінің мүшесімен бірге ҚБ-ға бару бағдарламасын жасайды. Сапар бағдарламасы ССК төрағасымен және мүшелерімен талқыланады. Әрі қарай бағдарламаны БҰ жетекшілігімен келіседі.

ССК сапарының бағдарламасы үлгі бойынша жасалады (АЕО веб-сайтында орналастырылған, <http://ecaqa.org/vneshnyaya-ekspertnaya-komissiya>), бірақ арнайы сұранымдармен қамтамасыз ету үшін БҰ қалауымен бағдарламаға өзгерістер мен қосымшалар енгізілуі мүмкін.

Сапарлық бағдарламаға сәйкес ССК мүшелері кіші және жоғарғы курстармен бөлек және әртүрлі уақытта кездеседі.

ССК мүшелерінің студенттермен кездесуі білім беру ұйымдарының жетекшілерінің, оқытушыларының және әкімшілігінің қатысуынсыз тілектестік пен сенімділік жағдайда өткендіктен бейресми болып табылады.

Бұл кездесулердің мақсаты студенттермен кездесу барысында пайда болған пікірлермен, сауалнамалық сұрақтармен, студенттік өзін-өзі бағалау бойынша есебінің сәйкестігін немесе сәйкес еместігін анықтаумен аяқталады. Сонымен қатар, сыртқы сарапшылар студенттік өзін-өзі бағалау бойынша есебінде көрсетілген мәселелерді зерттейді және берілген сауалнамада көрсетілген көздерде мән берілмеген жаңа мәселелерді анықтайды. Өте

маңызды, студенттерді сауалнама мәліметтерімен, студенттік өзін-өзі бағалау бойынша есебінің мазмұны туралы осы кездесулерде хабардар етеді.

ССК-мен кездесуді өткізу үшін студенттерді таңдау медициналық білім беру ұйымымен және студенттік өзіндік басқарумен алдын ала жүргізіледі. ССК-мен кездесуге тәуелсіз студенттік талдауға және өткізуге қатысқан бір немесе бірнеше ақпаратпен жақсы хабардар студенттерді тарту қажет. ССК академиялық қарыздары болған және оларды жою бойынша қосымша талаптармен таныс бір немесе бірнеше студенттермен кездесуіне болады.

Студенттер ССК мүшелерімен кездесуде өздерін қолайлы сезінуі керек және білім беру ұйымының күшті және әлсіз жақтары туралы объективті ақпарат беруі керек. Ескеру қажет, ССК өзінің шешімін тек студенттердің пікірінің негізінде ғана қабылдамайды. Бірақ, олар студенттермен талқылау кезінде пайда болған кез келген сәйкессіздік мәселелерін және олардың растығы немесе жалғаны туралы қарастырады.

Студенттермен кездесуге қосымша бірнеше студент ССК мүшелерін аудиторияларды, бөлімшелерді, зертханаларды, кітапханаларды, компьютерлік сыныптарды, демалу бөлмелерін, спорт залдарын және басқа да БҰ білім алу мүмкіндіктерін аралау барысында жол көрсетуі керек.

ССК мүшелері өзін-өзі бағалау бойынша есебінің (институционалдық және мамандандырылған) негізінде алынған ақпараттар сапарға дейінгі және сапары барысында алынған басқа ақпараттар мәнмәтінінде түсіндіреді, бірақ ешқандай қорытынды жасамайды.

3.5 Шағымдар және наразылық.

ССК сапары жеке студенттердің (декандардың, факультет мүшелері немесе әлдекім) БҰ-ға шағымдарын тексеру мүмкіндігі ретінде қарастырылмауы керек. ССК мүшелері медициналық білім беру ұйымдарының АЕО аккредиттеу стандарттарының талаптарын орындауға жұмылдырады.

БҰ аккредиттеу стандарттарын сақтамайды деген студенттің пікірі сыртқы сарапшылардың назарын екі тәсілмен аударуы мүмкін:

- 1) Өзінің БҰ-на немесе білім беру бағдарламасының жетекшілігіне шағымын қарастыруды ұсыну. Оны ССК мүшелерінің БҰ-на сапары кезінде кез келген уақытта кездесу жолымен атқаруына болады.
- 2) ССК-ның БҰ-да жұмыс істеу күндерінде аккредиттеу стандарттарын сақтамауын көрсететін «үшінші тұлғаның түсініктемесі».

4. АККРЕДИТТЕУ ҮДЕРІСІНЕ СТУДЕНТТЕРДІ ТАРТУ ҮШІН БАСҚА ДА МҮМКІНДІКТЕР

4.1. Студенттер – АЕО сарапшылық кеңесінің мүшелері

Білім берудің барлық деңгейлеріндегі білім алушылар (студенттер, магистранттар, резиденттер, PhD докторанттар, үздіксіз кәсіптік даму бағдарламаларының тыңдаушылары) БҰ немесе білім беру бағдарламаларын аккредиттеуді дайындау және өткізу кезінде студенттік мәселелерді шешу

мақсатында АЕО сараптамалық кеңесінің мүшесі бола алады. Білім алушылардың осы санаты аккредиттеу бойынша стандарттарды әзірлеуге және өзін-өзі бағалауды жүргізу жөніндегі басшылыққа, тәуелсіз студенттік талдау бойынша есепті жасауға қойылатын талаптарға, студенттерге арналған сауалнамаларды әзірлеуге қатысады. Сарапшы-студент осы құжаттарды жақсарту бойынша өз ұсыныстарын енгізеді.

Осыған байланысты кез келген деңгейдің студенттері БҰ студенттік белсенділерінің және жетекшілерінің, кәсіби ассоциациялардың, денсаулық сақтау ұйымдарының жетекшілерінің ұсыныстары бойынша 3 жыл мерзімге сарапшы бола алады.

Студент-номинант жақсы немесе үздікке оқу керек, бастамашы, жайдарлы және тәртіпті болу керек, кәсіби ортада (таңдалған мамандық пен білім алу деңгейіне сәйкес) тапсырмалардың кең ойөрісін меңгеруі керек, ғылымда, клиникада, әлеуметтік ортада студенттік жетістіктері болуы керек. Студент-номинант ағылшын тілін Intermediate деңгейінен кем емес білуі және Exell, Power Point бағдарламаларында үздік жұмыс істеуді меңгеруі керек. Сарапшылық кеңестің құрамында жұмыс істей отырып студент медициналық және фармацевтикалық білім беруді бағалау бойынша білімдер мен дағдыларды игереді, сыни талдау дағдыларын, топта жұмыс істеуді және коммуникациясын дамытады, негізгі шешімдерді қабылдау мен мамандандырылған ақпараттардың үлкен көлемін жинақтауды дамытады. АЕО медициналық және фармацевтикалық білім берудегі аккредиттеу сұрақтары бойынша студенттерді-сарапшыларды оқытуды жоспарлайды және жүзеге асырады. Студенттер-сарапшылар БҰ немесе білім беру бағдарламаларын аккредиттеу барысында ССК құрамына кіргізілуі мүмкін.

4.2 Студенттер – Аккредиттеу кеңесінің мүшелері

Медициналық ұйымдардың студенттері АЕО-ның Аккредиттеу кеңесінің (ары қарай - Кеңес) мүшесі бола алады. Студенттер БҰ басшылығымен, кәсіби ассоциация өкілдерімен, денсаулық сақтау және фармация ұйымдарының басшылығымен ұсынылады.

Кеңестің мүшесі-студент 3ші курстан төмен емес жоғарғы курс студенті болуы керек, демек, білім беру бағдарламасының базалық пәндерін оқыған және бейіндік пәндерді игере бастаған, талдау және сыни ойлау дағдыларына ие, бұл қабілеттерді оның жетістіктерінен көреміз, білім алушылардың проблемаларымен таныс болуы керек. Студенттерге талаптар 4.1.б. ұқсас. Студенттің кеңестің жұмысына толыққанды мүше ретінде қатысу кезеңі 3 жылдан бастап құрайды және студенттің келесі білім деңгейіне (дипломға дейінгі деңгейден жоғары оқу орнынан кейінгі деңгейге) ауысуын ескере отырып ұзартылуы мүмкін. Жаңадан тағайындалған студенттер ағымдағы жылы Кеңестің соңғы отырысына бақылаушылар ретінде шақырылады. Кеңестің мүшелері-студенттері барлық жоспарланған және жоспардан тыс отырыстарына қатысады және БҰ немесе оның білім беру бағдарламаларын (егер олардың берілген ұйыммен мүдделі қайшылығы жоқ болса)

аккредиттеу сұрақтары бойынша талқылаулар мен дауыс беруге белсенді қатысуы керек.

АЕО Кеңесіне мүшелік етуге мүдделі студенттер АЕО өкілдерінен немесе оның веб-сайтынан (<http://ecaqa.org/>) мүшелік ету туралы толық ақпараттарды ала алады.

4.3 Аккредиттеу стандарттарына студенттердің кері байланысы

АЕО үшін студенттердің аккредиттеу рәсімдеріне және үдерістеріне сіңірген еңбегі өте маңызды. Студенттер АЕО үшін тиімді кері байланыс және жақсарту бойынша ұсыныстармен қамтамасыз етуімен пайдалы. Кері байланысты қамтамасыз етудің бірнеше жолы бар.

АЕО аккредиттеудің қолданыстағы стандарттарына жоспарланған және жоспардан тыс шолуларды жүргізеді, сонымен қатар жаңа немесе қайта қаралған стандарттарды дамытуды қарастырады. Жоспарланған шолулар бес жыл уақыт барысында жасалады. Білім беру сапасын жақсарту үшін сауалнамалық сұрақтарды әрбір стандарт бойынша кері байланыспен қамтамасыз ете отырып мүдделі жақтардың өкілдеріне жібереді. Осы мақсатпен АЕО сауалнама мен сұрақтаманы өңдеді, БҰ-ға тікелей, сонымен қатар студенттердің электронды мекен – жайына жіберу барысында қашықтықтан жүргізеді.

Жаңа стандарттарға арналған ұсыныстар немесе қолданыстағы стандарттарға өзгерістер кез – келген көзден, көп жағдайда БҰ-дан және ССК-ке мүше сарапшылардан келуі мүмкін. АЕО сонымен қатар жаңа стандарттар бойынша стандарттар мен ұсыныстар туралы жалпы пікірлер білдіру үшін мүмкіншілік береді. Студенттер аккредиттеу стандарттарын жақсарту бойынша өзінің пікірлерін, аккредиттеу үдерісі мен сауалнаманың мазмұны бойынша ұсыныстарды АЕО-ның мекен жайына info@ecaqa.org жібере алады.

Стандарт пен мәселелерге байланысты АЕО студенттік өзіндік басқаруына мәселелерді шешу мен теңдестіру үшін көмекке жүгінуіне болады.

Медициналық білім беру ұйымын аккредиттеу бойынша үлгілік кестесі

	(Студенттердің қатысуы қалың қаріппен белгіленген)	Сапарға дейінгі/кейінгі айлар
1.	АЕО ССК сапарының күнін БҰ басшылығымен келіседі және бекітеді	-12
2.	АЕО БҰ-ның ССК сапарын ұйымдастыруға және жоспарлауға жауапты тұлғасына, өкіліне хатты-ережені және аккредиттеу бойынша стандарттар мен өзін-өзі бағалау нұсқаулығын жібереді. Күтілген ССК сапары туралы студенттерді хабардар ету. Студенттердің ректормен және БҰ (немесе білім беру бағдарламасы) өзін-өзі бағалауын өткізуге жауапты өкілімен аккредиттеу үдерісіне студенттерді тарту және олардың рөлін талқылау үшін кездесуі.	-11
3.	БҰ өкілі аккредиттеу стандартын өзін-өзі бағалауға қатысы бар негізгі бөлімдердің жетекшілеріне және студенттерге және т.б. бөліп береді.	-11
4.	БҰ бірінші басшысы студенттік өкілдерді қоса алғанда комиссияның төрағасы мен мүшелерін бұйрық арқылы тағайындайды.	-11
5.	Өзін-өзі бағалауды өткізу бойынша комиссия өзінің міндеттерін, кестесін анықтайды және кіші комиссиясын қалыптастырады. Студенттер сәйкесінше комиссияларға қатысады және тәуелсіз студенттік талдауды жүргізеді.	-11-10
6.	БҰ өкілі толтырылған мәліметтер базасын жинайды және өзін-өзі бағалау бойынша кіші комиссияларға көшірмесін таратады.	-10-6
7.	Комиссиялар мәліметтерді қарастырады және есебін жазады. Есебі өзін-өзі бағалау бойынша комиссия төрағасына жібереді.	-10-6
8.	Өзін-өзі бағалауды өткізу комиссиясы кіші комиссиясының есебін қарастырады, күшті және әлсіз жақтарының, сәйкес келмейтін салалардың тізімін және жетілдіру үшін ұсыныстарды даярлайды.	-6-4
9.	БҰ өкілі өзін-өзі бағалау есебінің көшірмесін және БҰ мәліметтер базасын БҰ басшылығына танысуға және қол қоюға, сосын АЕО-ға жіберіледі. Тәуелсіз студенттік талдау БҰ (немесе білім беру бағдарламасы) өзін-өзі бағалау есебіне кіргізіледі.	-4-2
10.	ССК мүшелері БҰ-ға сапарлайды, сұхбат пен тексеруді жүргізеді және АЕО үшін есебін жасазды. Сыртқы сарапшылар әкімшілікпен, декандармен және студенттік топтармен кездеседі. Студенттер студенттік жақтардың күшті және әлсіз жақтары туралы жақсы хабардар болу керек.	сапары
11.	ССК-ның алдын-ала есебі БҰ бірінші жетекшісіне және өкіліне меңгеруге және ССК ұсыныстарын талдауға беріледі.	сапары
12.	ССК-ның қорытынды есебі АЕО-ға беріледі.	1
13.	АЕО ССК-ның есебін қарастырады. АЕО есепті БҰ немесе білім беру бағдарламасын аккредиттеу туралы шешімді қабылдайтын Аккредиттеу кеңесіне жолдайды.	2-3
14.	БҰ бірінші жетекшісі АЕО Аккредиттеу кеңесінің шешіміне байланысты хабарландыруды алады.	3-4

БҰ немесе білім беру бағдарламасын өзін-өзі бағалауына студенттердің қатысуы келесі кезендерден тұрады:

№	Кезеңі	БҰ аккредиттеу рәсімінің басталуынан бастап жүзеге асыру мерзімі (-ай)	Іс-шаралар
1	Аккредиттеу үдерісіне студенттерді тарту және хабардар ету	-12	БҰ немесе білім беру бағдарламасын өзін-өзі бағалау бойынша БҰ өкілі және жетекшісі студенттік өзіндік басқарумен кездеседі. Студенттік өзіндік басқарумен кездесу барысында студенттердің аккредиттеу үдерісіне қатысуының, ақпараттарды жинаудағы рөлі анықталып талқылануы керек, медициналық білім беру ұйымының студенттері өзін-өзі бағалау үдерісімен танысудың негізгі ережелерін қою керек. Тәуелсіз студенттік талдау жүргізуге жауапты студенттер тобын қалыптастыру керек, тәуелсіз студенттік талдау жүргізудің уақытын анықтау керек, сыртқы сарапшылық комиссиясының БҰ-ға сапары барысында студенттердің қатысуы мен рөлін анықтау керек.
2	Студенттік талдауды өткізу үшін жағдаймен қамтамасыз ету	-11	БҰ әкімшілігі студенттік талдау жүргізуге жағдай жасау керек. Студенттік талдау бір немесе бірнеше студенттер өкілдерін (міндетті түрде әр түрлі білім алу деңгейінен) қамтыған БҰ ішкі комиссиясының жүргізген өзін-өзі бағалауымен қатар жүргізіледі. БҰ әкімшілігі студенттік талдау жүргізуге сәйкесінше материалды-техникалық жағдаймен қамтамасыз етеді. Студенттерге берілу керек: ұйымның ұйымдастырушылық құрылымы, студенттерді сауалнамалау қорытындысының көшірмесі, білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалау бойынша есебінің (немесе есептің сәйкесінше бөлімдерін, мүмкіндігінше, электронды түрде) көшірмесі және өзін-өзі бағалау бойынша ішкі комиссия және студенттер анықтаған студенттік талдау өткізуге басқа да қажетті ақпараттарды. Медициналық білім беру ұйымының лауазымды тұлғалары студенттік өзін-өзі

			бағалауын жүргізуге өз ықпалын тигізбеу керек.
3	Тәуелсіз студенттік талдаудың мазмұны	-10-6	Тәуелсіз талдау өткізуге жауапты студенттер тобы өзін-өзі бағалауын жүргізеді: – БҰ-ға қабылдау талаптары мен ережелерінің, – білім беру бағдарламаларының, – білім алу мен білім беру әдістерінің, – білім алу ортасы мен білім алу үшін ресурстардың (кітапхана, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және т.б.), – БҰ құрылымдық бөлімшелерінің жұмысына студенттерді тарту, – кері байланыстың тиімділігі мен уақыттылығын студенттік бағалау, – студенттерді қолдау бойынша қызметтер (әлеуметтік қызмет, кураторлар, эдвайзерлер және т.б.), – сервис қызметтер (жатақханалар, асханалар, медициналық орталықтар, спорт залдары және т.б.), – студенттерді әлеуметтік және материалды қолдау жүйесі, – қол жетімділігі мен сәйкестігін қоса алғанда студенттерге тиімді кеңес беру, – студенттер денсаулығын сақтауды қолдау бағдарламалары, – қол жетімді демалуға жасалған жағдайлар, – білім алу барысында студенттердің қауіпсіздігін сақтайтын ұйымдар, – басқа да мәселелер.
4	Өзін-өзі бағалауды өткізетін студенттер тобының жауапкершілігі	-6	Студенттердің жауапты тобы өзін-өзі бағалау үшін кіргізілетін салаларды анықтау керек. Әрбір салалар бойынша сандық мәліметтерді жинау үшін әр түрлі әдістер мен тәсілдерді қолдану керек. Топтардың көшбасшылары жауапты топпен бірлесіп білім беру бағдарламаларын, студенттерге көрсетілетін қызметтің бар болу мен сапасын (кітапхана, компьютерлер, спорт залдар, асханалар, жатақханалар, медициналық қызметтер), клиникалық базаларда клиникалық білім берудің қол жетімділігі мен сапасын талқылайды. Сауалнамалық сұрақты өткізу үшін топ көшбасшылары өздерінің курстастарына қатысудың маңыздылығы мен салмақтылығы туралы және аккредиттеу органы сауалнама нәтижелері бойынша бағалайтындығы туралы хабардар етеді. Сауалнамалық сұрақ білім беру бағдарламаларының айрықша мінездемесін көрсету керек. Мысалы, білім беру бағдарламасының құрылымы,

		- 6 -4	кітапхананы, электронды ресурстарды және т.б. Топ көшбасшылары алынған мәліметтерді жинайды, талдайды және жауапты студенттер тобына есепті береді. Жауапты студенттер топтары алынған мәліметтерді талдайды, қосындылайды және студенттер пікірін меңгеруге есебін береді. Студенттік талдау бойынша есеп жобасы білім беру бағдарламасын өзін-өзі бағалау бойынша ішкі комиссиясына беріледі. Студенттік пікір сыртқы сарапшылық комиссиясына БҰ-ға сапарына дейін қарастырылатын БҰ немесе білім беру бағдарламаларының өзін-өзі бағалау бойынша соңғы есебіне толықтай кіргізілуі керек.
5	Аккредиттеу стандарттары бойынша студенттердің кері байланысы	0	ССК-ның БҰ-ға сапарының бағдарламасында әр түрлі уақытта жоғарғы және төмен курс білім алушыларының өкілдерімен кездесу және сауалнама жүргізу қосылған. Қажеттілігі болған жағдайда БҰ түлектері шақырылуы мүмкін. Сыртқы сарапшылық комиссиясының студенттермен кездесуі бейресми жағдайда өтеді. <u>Кездесулер мақсаты:</u> БҰ немесе білім беру бағдарламаларының өзін-өзі бағалау бойынша қорытынды есебінде, тәуелсіз студенттік талдау есебінде, сауалнамалық сұрақтарда көрсетілген мәліметтердің сәйкес немесе сәйкес еместігін анықтау. Сыртқы сарапшылар тәуелсіз талдау бойынша студенттердің есебінде және сауанама мәліметтерінде көрсетілген мәселелерді меңгереді, көрсетілген мәліметтер көздерінде айтылмаған жаңа мәселелерді анықтайды. ССК-мен кездесуді өткізу үшін студенттерді таңдау өзін-өзі бағалау бойынша ішкі комиссия мен тәуелсіз студенттік талдау жүргізуге жауапты студенттік топпен өткізіледі. ССК-мен кездесуге тәуелсіз студенттік талдау жүргізуге қатысқан, ұйымдастырған жақсы хабардар студенттер мен белсенділерді тартқан дұрыс. Студенттер сыртқы сарапшылық комиссиясымен кездесуде өздерін жайлы сезінуі керек және аккредиттелетін білім беру бағдарламасының күшті және әлсіз жақтары туралы объективті ақпаратты беруі керек. ССК академиялық қарызы бар және оларды жою бойынша қосымша талаптармен таныс бір немесе бірнеше студенттермен кездесуіне өкілеттігі бар. ССК тек студенттердің пікірінің негізінде шешім қабылдамайды. Бірақ олар студенттермен талқылауды жүргізу барысында пайда болатын сәйкессіздіктерді, потенциалды мәселелерді және оларды растауды немесе жоққа шығаруды іздеуді қарастырады.

		+1	ССК БҰ-ға сапарының нәтижесінде алынған және өзін-өзі бағалау бойынша есебінен (соның ішінде тәуелсіз студенттік талдау бойынша есебі, студенттердің сауалнамасы) алынған барлық ақпараттарды талдайды және медициналық білім беру ұйымы мен Аккредиттеу кеңесі үшін БҰ немесе білім беру бағдарламасын аккредиттеу бойынша ұсыныстармен қорытынды жасайды.
--	--	----	--

СТУДЕНТТЕР ӨЗІН-ӨЗІ БАҒАЛАУДЫ ӨТКІЗЕДІ ЖӘНЕ ТӘУЕЛСІЗ СТУДЕНТТІК ТАЛДАУ БОЙЫНША ҚЫСҚАША ЕСЕБІН ҰСЫНАДЫ

Есепте мынадай ақпараттар мазмұндалуы керек:

- 1) Тәуелсіз студенттік талдау бойынша есептің негізгі беті:
 - медициналық білім беру ұйымының атауы;
 - медициналық білім беру ұйымының ректорының аты-жөні, тегі;
 - құжаттың атауы және құжатты беру күні;
 - медициналық білім беру ұйымының орналасқан жері.
- 2) Тәуелсіз студенттік талдауды өткізуге жауапты студенттің аты-жөні, тегі; байланыс мәліметтері: пошталық мекен-жайы, телефон және факс нөмірі, электрондық пошталық мекен-жайы;
- 3) Есепті жасауға жауапты студенттердің тізімі:
 - оқу жылы
 - студентік өзіндік басқарудың өкілі (көрсету керек)
 - БҰ кеңесшілік-мәжілістік органдарының мүшесі (көрсету керек)
- 4) Терминдер және анықтамалар (егер бар болса)
- 5) Белгілер және қысқартулар
- 6) Түйінделген тәуелсіз студенттік талдау бойынша есебінің мазмұны және жақсарту бойынша келешегі, күшті және әлсіз жақтарын қысқаша көрсететін есептің әрбір бөлімдері бойынша қорытындының мазмұны:
 - қабылдау талаптары мен ережелері,
 - қабылдау емтихандардың түрі,
 - білім алу ресурстары (кітапханалар, компьютерлер, тәлімгерлер, кеңесшілер),
 - сервис қызметтері (жатақханалар, асханалар, медициналық орталықтар, спорт залдары),
 - студенттердің аудиториядан тыс бос уақыты,
 - түлектерді жұмысқа орналастыру,
 - жұмыс берушілермен кері байланыс,
 - студенттерді материалды және әлеуметтік қолдау (шәкіртақылар, білім қызметтері үшін ақы, жетім студенттерге жәрдемақы).
- 7) Жақсарту үшін салаларды және білім беру бағдарламасының потенциалды мүмкіншіліктерін көрсетумен қорытындылау.
- 8) Қосымшалар
 - Есепке ілеспе және растайтын құжаттар қоса беріледі.
 - Ұсыныс, жөнелтпе мен дәлелдеуші құжаттар тізіммен бағытталуы керек.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Қазақстан Республикасының 27.07.2007 ж. «Білім туралы» Заңы, № 319-III (03.01.2023 ж. өзгерістер мен қосымшалармен).
1. The Role of Students in the Accreditation of Medical Education Programs in the U.S. and Canada / Liaison Committee on Medical Education.-, June, 2006 - 25 p
2. Basic Medical Education. WFME Global Standards for Quality Improvement. World Federation of Medical Education (WFME); New edition 2012, revised 2015(<http://wfme.org/standards/bme/78-new-version-2012-quality-improvement-in-basic-medical-education-english/file>, accessed 19.12.2016).
3. Basic Medical Education WFME Global Standards for Quality assurance. The 2020 Revision.
4. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), 2015, Brussels, Belgium (35 p).
5. Liason Committee on Medical Education. Overview 2010: Accreditation and the LCME from <http://www.lcme.org/overview.htm>.